

VENETÚR LENCSEJE

*Székelyföldön történt, de nem Marosszéken,
Sem pedig Csíkszéken, hanem Háromszéken.
Ebédel Venetúr, lencse ám az ebéd,
Beszélget magában, duruzsoló beszéd:*

„Lencse, borsó, kása mind Isten áldása,
Egy kis füstölt kolbász de jó volna rája!
Több nap ám, mint kolbász... mostoha szerencse...
Kolbász nélkül is jó székelynek a lencse.

Ott fönny a kéményben van még egy kolbászm,
Nem bánom, nem bánom! Ünnepnápra szánom.
Kevés a zsírzm is, elfogy nemsokára,
Sovány vagy, sovány vagy, lencse, borsó, kása!”

Ajtáján ép’ ekkor kopogtat valaki,
Venetúr nem mondja: tágasabb odaki!
Venetúr azt mondja: „bújj be magyar, vagy tót!”
S egy fiatal utas nyitja rá az ajtót:

„Nemzetes nagy uram, jó napot adj’ Isten!
Boldogság, szerencse, az lakozzék itten!
Messziről vándorlok, mondok, hát benézek,
Hívott, hívogatott ez a csöndes fészék.”

„Fogadj Isten, öcsém! Kerülj beljebb onnan!
Ha fáradt vagy, pihenj szegény hajlékmban.
Ha pedig éhes vagy, ülj le ide hozzám,
Gyere, no, gyere, no, foglalj helyet, szógám!”

„Nemzetes nagyuram, megkövetem szépen
Hát ezt csak így szokták itt a Háromszéken?
Kukkot-mukkot se tud kelmed felőlem,
Ki vagyok, mi vagyok, meg se kérdi tőlem?”

„Bárki vagy, bármi vagy, én bizony nem bánom!
Tisztességtudó vagy, eszed is van, látom,
Az itt a fődolog, más egyéb mellékes:
Fáradt vagy-é, szógám, vagy pedíglén éhes?”

„Mindakettő vagyok.” „No hát ülj a tálhoz!
A többi, mondtam már, nem sokat határoz.

De megállj csak, várj csak! Hadd tudjam hát én is:
Hova való is vagy? Illik tudni mégis.”

Megmondja a vándor, hogy Budára való.
Fölkiált Venetúr: „Hohó, fehér holló!
Ős Budáról vendég ide ritkán téved,
Meg kell ám becsülni az ilyen vendéget!

Nálatok a földet trágyázzák ugyebár?
Van is ám láttatja, kövér is a határ.
Sovány ez a lencse, budai barátom,
Majd kövérebb lesz ez, várj csak, megpróbálom.”

Szalad a konyhába. Összeszed, amit bír.
Lábas serpenyőben sistereg is a zsír.
Leönti a lencsét, tormát is hint rája,
Jó füstölt kolbásszal teli rakosgálja.

Pompás volt az ebéd, ízlett a vendégnek,
Amíg elköltötték, egy szót sem beszéltek.
Zsíros volt az étel, a bort megkívánta,
Szalad is Venetúr újra a konyhába.

Küldi szolgáját a korcsmába tüstént,
Vendég az ablaknál látta, hogy mi történt.
Ünneplő mentéjét od’adta Venetúr,
Zálogba ne vesszen, szegény nemzetes úr!

Tele lett a kancsó, oda lett a mente,
Venetúrt a vendég hamar kiismerte.
Ittak a kancsóból igaz barátságot,
Éltették a hazát, szép Magyarországot.

„Nemzetes nagy uram, most már Isten áldja!
Látogasson meg majd, jöjjön föl Budára!
A szíves ellátást megköszönöm szépen,
Mulatunk Budán is, mint itt Háromszéken.”

„Hol lakol ott, szógám? Tán el is tévednék
Tán alkalmatlan is ott az ilyen vendég?
Hogy tudakozódjam? A nevedet mondd hát!
Úgyis rég készülök, elvetem a gondját.”

„Nemzetes nagy uram, jöjjön csak a várba!
A királynak vagyok én íródeákja.
Csak tudakozódjék Mátyás diák után,
Jól ismer ám engem minden ember Budán.”

„Jól van, öcsém, adok parolát is rája.”
Föl is ment Venetúr tavaszkor Budára.
„Kit keres? Kit keres? – kérdezik az örök,
Jó Mátyás diákot tudakozza tőlök.

Tízen is ugrottak bezzeg, hogy vezessék:
„Hallottuk a híret, nemzetes úr, tessék!”
Vagy tizenkét szobán kellett menni által,
Amíg találkozott jó Mátyás diákkal.

„No, szógám, itt vagyok! Feljöttem Budára.
Csakhogy rád akadtam végre-valahára
Se szeri, se száma nincs itt a szobáknak,
Már én azt gondoltam, hogy meg se találalak!”

„Nemzetes nagy uram, Isten hozta nálunk!
Most már egy jó napot majd itt is csinálunk!
Mi az újság otthon! Terem-e sok lencse?
Nem bántja a zsiszik? A jó Isten mentse!”

Beszélgetnek aztán mindenről vidáman...
Villa, tányér csörög a szomszéd szobában.
Egyszer csak, nini, egy cifra inas belép:
„Felséges királyom, készen van az ebéd.”

Hallja Venetúr az inas jelentését,
Jobbra is, balra is csodálkozva néz szét.
A fülébe súgja jó Mátyás diáknak:
„Kit szólítanak itt felséges királynak?”

Mátyás diák nem szól, hanem karon fogja,
Viszi a vendéget titkon mosolyogva.
Az ebédlőterem ajtaja föl pattan,
Nagy karéjban állnak a főurak ottan.

Aranyos, bogláros, fényes öltözetben,
Úgy állanak, hogy a katonák se szebben.
Mátyás diák előtt magát mind meghajtja,
Venetúr még jobban csodálkozik rajta:

„Ejnye, hallod, szógám, hát ez már micsoda?
Ki itten a király? Én-e vagy kicsoda?
Én nem vagyok, tudom. Tyúh, megállj csak, megállj!
Csak talán, te kópé, nem te vagy a király?”

„Én vagyok, én vagyok!” – szólott Mátyás diák.
„Látott-e még ilyet valaha a világ!
– Fölkiált Venetúr. – Hisz ez lehetetlen!
No még így se jártam soha életemben!”

Tetszett a királynak Venetúr beszéde,
Alig tudta magát elhítenni véle.
Asztalhoz ültette, éppen maga mellé,
Ő nála most jobban ki is érdemelné?

Járja a sok éték, ki tudja, hány fajta,
Vendégét a király egyre kínálgatja:
„Tessék még ebből a fácánpecsenyéből!
Most a kecsgeből! Hát a csemgeből?”

Nem hiába ült ott Venetúr mellette,
Poharát a király egyre töltögette.
Minden pillantását, gondolatát lesi,
Fogy is a tokaji, fogy is a ménesi.

Fölállott a király, fölhangzik a szava:
„No urak, főurak, most jön a legjava!
Éltessétek ezt a becsületes székelyt,
Ki lencsével engem oly jól megvendégelt.

Most jön a legjava! Ím tanúi lesztek
De urak, főurak, abból ti nem esztek!
Az csak a vendégé, az csak Venetúré,
Háromszéki nemes és nemzetes úré.”

Egy görnyedő szolga mit hoz az ölébe?
Oda teszi szépen Venetúr elébe.
Egy óriás tálát színarannyal tele,
A főuraknak is elég volna fele.

Folytatja a király: „Köszönöm a lencsét.
Tied a tál arany, kívánok szerencsét.
Vedd szívesen tőlem, Venetúr barátom!
Megszírozom én is, várj csak, megpróbálom!”

S benyúl a zsebébe a király azonnal,
Drágakövet vesz ki onnan egy marokkal,
Gyémántot, smaragdot, gyöngyöt és rubintot...
Egy-egy maga megér sok ezer forintot.

És a tál aranyat teleszórja véle,
Pazarul behinti, hogy több el se férne.
„Venetúr barátom, ez igen jó lehet,
Mi is szeretjük a zsíros ételeket.”

„Köszönöm, köszönöm, felséges királyom!
Tartson Isten soká, én csak azt kívánom.
Én ezt a sok kincset, dicső fejedelem,
Szeretett hazámnak javára szentelem.”

„Várj csak egy kicsikét! Hát a mentéd, hol van?
Úgy-e még mostan se váltottad ki *onnan*?
Venetúr barátom, nesze, itt a mentém!
Ti urak, főurak, tegyetek így szintén!”

Csak úgy hull a mente Venetúr nyakába,
Aranyos, ezüstös, bogláros a válla.
Hulljatok, – gondolja, – mint az égről a csillag,
Hulljatok, mentéim! Én bizony elbírlok!

„Bírod-e Venetúr?” „Bírom én, királyom
Ha kell, hát hazáig cipelem, nem bánom!”
„Legyen hát a tied valamennyi mente”
Csakhogy ám kard nélkül mit ér a levente!”

S leoldja a kardját. Csupa gyémánt, drága
Nemzetes uramnak köti derekára:
„Ha ennyi szép mente csügg már a válladon,
Csörögjön, Venetúr, kard is oldaladon!”

„Köszönöm, köszönöm, felséges királyom!”
Tartson Isten soká, én csak azt kívánom.
Én ezzel a karddal, dicső fejedelem,
Hazámért harcolok, hazám védelmezem.”

*S Venetúr a kincsből várat építtetett,
Őrködött, mint a sas, a Székelyföld felett.
Ott a határszélen szép hazánkat óvta...
Vára omladékin zeng a rege róla.*